

Sygn. akt III AUa 2350/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus (spr.)
Sędziowie	SSA Witold Nowakowski SSA Wojciech Bzibziak
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2017 r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. K. (A. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

z dnia 5 listopada 2015 r. sygn. akt X U 592/15

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

/-/SSA W.Nowakowski /-/SSA G.Pietrzyk - Cyrbus /-/SSA W.Bzibziak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2350/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lutego 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu A. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1440), gdyż Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 19 lutego 2015r. orzekła jego zdolność do pracy.

A. K. w odwołaniu od decyzji wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do renty.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i powołał się na okoliczności przywołane w uzasadnieniu do zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 5 listopada 2015r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy poczynając od wyczerpania świadczenia rehabilitacyjnego do 31 sierpnia 2016r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż A. K., urodzony (...), z zawodu technik chemik, począwszy od 1990r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą – pracownię złotniczą. W okresie od 27 czerwca do 25 grudnia 2013r. pobierał zasiłek chorobowy, a od 26 grudnia 2013r. do 20 grudnia 2014r. uprawniony był do świadczenia rehabilitacyjnego. Zarówno Lekarz Orzecznik, jak i Komisja Lekarska stwierdzili jego zdolność do pracy.

W oparciu o opinię biegłego ortopedy A. P. z dnia 16 maja 2015r. Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczony cierpi na zespół bólowy kończyny górnej prawej w przebiegu urazowego zwłknięcia stawu barkowego, leczony zachowawczo powodujący uszkodzenie stożka rotatorów i z częściowym uszkodzeniem splotu barkowego z zaburzeniami czynności ruchowej i czuciowej kończyny, zespół bólowy stawu kolanowego lewego w przebiegu chondromalacji chrząstki stawowej oraz zespół bólowy kręgosłupa szyjnego bez zaburzeń funkcji ruchowej. Biegły stwierdził częściową niezdolność do pracy ubezpieczonego zgodnej z wykształceniem i wykonywanym zawodem złotnika do maja 2016r. Podniósł nadto, iż pourazowe zmiany mają charakter przewlekłych z możliwością uzyskania poprawy po zastosowanym leczeniu.

W opinii uzupełniającej z 5 lipca 2015r., wydanej w związku z zarzutami organu rentowego, biegły podtrzymał swoje stanowisko, wskazując, iż badanie kliniczne przeprowadził dokładnie, a stwierdzone ograniczenia i dysfunkcja barku zostały przez niego szczegółowo opisane.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłego neurologa - w odpowiedzi na wniosek organu rentowego o konieczności wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy badaniem przez lekarzy orzeczników, a biegłego sądowego ortopedy.

Biegły sądowy neurolog E. M. w opinii z dnia 12 sierpnia 2015r. potwierdziła rozpoznanie dokonane przez biegłego ortopedy, wskazując, iż pod względem neurologicznym ubezpieczony nie jest częściowo niezdolny do pracy.

Ubezpieczony nie zakwestionował opinii biegłego ortopedy, natomiast w odniesieniu do opinii biegłego neurologa wskazał na nieprawidłowo opisany stan zdrowia; podkreślił, iż po uzyskaniu świadczeń rehabilitacyjnych stan ręki nieznacznie się poprawił, w dalszym ciągu ma jednak zdrętwiałe trzy palce i nie może z tych przyczyn prowadzić działalności gospodarczej. Termin operacji ustalono mu na 20 lipca 2016r.

W rozważaniach prawnych Sąd pierwszej instancji powołał się na treść art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 748), zgodnie z którym renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;

3) niezdolność do pracy powstała w okresach wskazanych w tym przepisie, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Sąd ten podniósł, iż definicję niezdolności do pracy zawiera przepis art. 12 ust. 1 cytowanej ustawy, zgodnie z którym niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy odniósł się do treści art. 13 ust. 1 cytowanej ustawy, zawierającej kryteria stosowane przy ocenie niezdolności do pracy, podnosząc, że przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy, należy uwzględnić stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

W zakresie oceny stanu zdrowia odwołującego się Sąd pierwszej instancji podzielił opinie biegłego ortopedy dr n. med. A. P., uznając je za jasne i przekonujące, poparte szczegółowymi badaniami oraz analizą zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej. W ocenie tego Sądu biegły prawidłowo odniósł dokonane ustalenia do poziomu kwalifikacji zawodowych ubezpiezonego i uwzględnił w swej ocenie charakter dotychczas wykonywanej pracy złotnika. Sąd Okręgowy jednocześnie odrzucił opinię biegłego neurologa, wskazując na brak leczenia w zakresie tej specjalności; podkreślił nadto, iż opinię biegłego ortopedy uwiarygodnia dodatkowo okoliczność skierowania ubezpiezonego na operację w dniu 20 lipca 2016r.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił zastrzeżeń organu rentowego do opinii biegłego, bowiem w jego ocenie nie zawierała ona argumentów mogących podważyć jej wnioski końcowe.

W tej sytuacji ubezpieczony spełnił przesłanki warunkujące przyznanie mu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od wyczerpania z dniem 20 grudnia 2014r. świadczeń rehabilitacyjnych – w myśl art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie Sąd przyznał to prawo do dnia 31 sierpnia 2016r. z uwagi na fakt, iż w lipcu 2016r. ubezpieczony został zakwalifikowany do zabiegu operacyjnego.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na treści art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

- naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na rozstrzygnięcie sprawy – art. 233 § 1 w zw. z art. 227 § 3 i art. 227 k.p.c. w postaci przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów poprzez naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym nieuzasadnione pominięcie zastrzeżeń do opinii biegłego ortopedy, podczas gdy biegły neurolog wydał opinię całkowicie odmienną, niewyjaśnienie w sposób precyzyjny przyczyn niezdolności do pracy ubezpiezonego, nieuprawnione samodzielne ustalenie przez Sąd daty końcowej niezdolności do pracy, podczas gdy z opinii wynika ta niezdolność do maja 2016r.;

- naruszenie prawa materialnego – art. 57 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 3 oraz 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 748) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, a to przyjęcie, iż skarżący utracił w znacznym

stopniu zdolność od pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, a w konsekwencji jest on predestynowany do uzyskania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy pomimo sprzeczności ustaleń w tym zakresie zaistniałych w zgromadzonym materiale dowodowym, który nie dawał ku temu podstaw.

W związku z tymi zarzutami organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W uzasadnieniu swego stanowiska apelujący zwrócił uwagę, iż skutki kliniczne urazu nie są znaczne, a naruszenie sprawności jest niewielkie. Z kolei sama propozycja leczenia operacyjnego nie mówi wiele na temat stanu funkcjonalnego kończyny, a zwłaszcza możliwości wykonywania pracy; odległy termin operacji wskazuje, iż nie było konieczności jej przeprowadzenia. Podkreślił nadto, iż Sąd nie odniósł się do merytorycznych i konkretnych zarzutów kierowanych pod adresem opinii, wydając rozstrzygnięcie na podstawie dwóch sprzecznych ze sobą opinii biegłych z zakresu ortopedii i neurologii.

Rozpoznając apelację organu rentowego, Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego w dążeniu do weryfikacji kontrolowanego orzeczenia Sądu pierwszej instancji musiała odnieść skutek.

Podnoszone w apelacji argumenty znalazły pełną akceptację Sądu Apelacyjnego.

Na wstępie godzi się przypomnieć, iż stosownie do treści art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r., poz. 887 ze zm.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy (pkt 1), ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy (pkt 2) oraz stał się niezdolny do pracy w okresach wymienionych w tym przepisie, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ich ustania (pkt 3).

Z kolei po myśli art. 12 ust. 1-3 oraz art. 13 ust. 1-3 cytowanej ustawy niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu. Niezdolność jest przy tym całkowita, jeżeli wyklucza wykonywanie jakiegokolwiek pracy i częściowa, gdy oznacza utratę w znacznym stopniu możliwości podjęcia zatrudnienia zgodnego z poziomem posiadanych przez daną osobę kwalifikacji. W zależności od perspektyw odzyskania zdolności do pracy, rozpatrywanych z medycznego punktu widzenia, omawiana przesłanka otrzymania renty może mieć charakter trwały lub okresowy. Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowań na przyszłość uwzględnia się zaś stopień naruszenia sprawności organizmu i możliwość przywrócenia tejże sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter uprzedniego zatrudnienia, wykształcenie, wiek i warunki psychofizyczne ubezpieczonego. Wskazać przy tym wypada, iż istnienie schorzeń powodujących konieczność pozostawania w stałym leczeniu nie stanowi samodzielnej przyczyny uznania częściowej niezdolności do pracy, chociaż w pewnych okresach wymaga czasowych zwolnień lekarskich (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2005r., II UK 288/04, OSNAPiUS 2006, nr 5-6, poz. 99).

Sąd Okręgowy w celu rozstrzygnięcia, czy ubezpieczony spełnia warunki predestynujące go do otrzymania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wyprowadził z przeprowadzonego postępowania błędne wnioski i w sposób nieuprawniony przyjął ich spełnienie.

Sąd Apelacyjny, przystępując do merytorycznej kontroli zaskarżonego orzeczenia, powziął w wątpliwość fakt ustalenia częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonego. Analiza bowiem zebranego w sprawie materiału dowodowego

winna była zwrócić uwagę na pewne nieścisłości, występujące w opiniach obu biegłych. Opinie te, mimo że wydane przez specjalistów w dwóch różnych dziedzinach, tj. neurologii i ortopedii, to jednak odnosiły się do oceny stanu kończyny górnej prawej w przebiegu urazowego zwłknięcia stawu barkowego. Biegły dr A. P., formułując tezę o częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonego, zwrócił jednakże uwagę, iż rozciągnięcie nerwu nastąpiło bez jego przerwania (tzw. neurapraxia), co jest charakterystyczne dla najłżejszego rodzaju uszkodzenia splotu ramiennego.

Z kolei biegła neurolog dr E. M. wskazała, iż ubezpieczony prezentuje zachowaną sprawność kciuka i wskaziciela oraz wyprost palców III do V w pozycji zgięcia 90 stopni w stawach śródrečno-paliczkowych, natomiast przy odwróceniu uwagi czynność chwytna wszystkich palców była zachowana, a wykonane badania świadczą o braku uszkodzenia włókien splotu barkowego prawego, natomiast zgłaszane zaburzenia czucia nie są zgodne z unerwieniem anatomicznym oraz badaniem EMG. Biegły dr A. P. dysponował tymi samymi badaniami, wprowadzając na ich podstawie odmienne wnioski.

Ubezpieczony na rozprawie w dniu 5 listopada 2016r. przyznał wystąpienie poprawy stanu ręki po odbytych leczeniu rehabilitacyjnym, jednakże w dalszym ciągu uskarżał się na drętwienie trzech palców prawej dłoni – od serdecznego do małego.

W celu zatem usunięcia powstałych wątpliwości Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z opinii innego biegłego ortopedy na okoliczność, czy ubezpieczony był niezdolny do wykonywania pracy w charakterze złotnika i dlaczego.

Sąd Apelacyjny bowiem, mający uprawnienia sądu merytorycznego, nie tylko dokonuje oceny materiału zebranego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, ale również może zebrać materiał dowodowy w postępowaniu apelacyjnym

i na tej podstawie wypowiedzieć się w przedmiocie zasadności zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego, oczywiście w granicach zaskarżenia. W ten sposób realizuje się istota apelacji pełnej (patrz: uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów - mającej moc zasady prawnej - Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008r., sygn. akt III CZP 49/07, zam. OSNC 2008 nr 6, poz. 55 oraz wcześniejsze orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie).

Biegły sądowy z zakresu ortopedii R. H. w opinii z dnia

17 października 2016r. wskazał, iż nawykowe zwłknięcie stawu barkowego

nie przeszkadza w wykonywaniu pracy złotnika, albowiem nie upośledza sprawności manualnej prawej dłoni, natomiast częściowa niezdolność do pracy powinna być uznana w okresie od 20 grudnia 2014r. do 31 sierpnia 2016r. pod warunkiem udowodnienia przez ubezpieczonego, że prowadził on postępowanie rehabilitacyjne.

Z wywiadu medycznego, przeprowadzonego przez biegłego, wynikało,

iż ubezpieczony jest zadowolony z wyników rehabilitacji, a dolegliwości

i ograniczenia ustąpiły na tyle, że odzyskał zdolność do pracy.

W dalszej kolejności biegły sądowy został zobowiązany do ustosunkowania się do treści dostarczonej dokumentacji z przebiegu rehabilitacji ubezpieczonego; zwraca przy tym uwagę fakt, iż dokumentacja ta pochodzi sprzed daty zakończenia okresu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, zaś ubezpieczony wskazał, że rehabilitował się sam w oparciu o wiedzę nabytą od rehabilitantów organu rentowego. Ubezpieczony wskazał nadto, iż termin jego operacji został przesunięty na lipiec 2017r., ale nie wyklucza możliwości odstąpienia od niej w razie poprawy stanu zdrowia.

Ostatecznie biegły sądowy dr R. H. stwierdził istnienie zdolności do pracy ubezpieczonego po odbytej z dniem 20 grudnia 2014r. rehabilitacji; po tej dacie nie zachodziła konieczność jej prowadzenia.

Dokonując analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić, iż nie pozwala on na przyjęcie utraty w znacznym stopniu przez ubezpieczonego zdolności do pracy złotnika po dniu 20 grudnia 2014r. Przeczą temu wyniki obiektywnych badań medycznych. Ubezpieczony upatrywał tej niezdolności

w niesprawności prawej dłoni. Tymczasem zarówno biegła neurolog, jak i biegły ortopeda dr R. H. zanegowali ten fakt. Stanowisko biegłego dr A. P. jest tu odosobnione, choć i on zwracał uwagę na lekką postać doznanego urazu. Wypada zwrócić uwagę, iż proces leczenia i rehabilitacji po doznanym urazie trwał przez okres ponad półtora roku; po tym czasie ubezpieczony odzyskał zdolność do pracy uprzednio wykonywanej. Oznacza to brak podstaw do pozytywnego rozpatrzenia żądania o przyznanie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Istotą przyznania prawa do świadczenia rehabilitacyjnego było pomyślnie rokowanie odnośnie odzyskania zdolności do pracy. Ubezpieczony przeżył cały możliwy cykl 12 miesięcy takiej rehabilitacji, w tym w ramach prewencji rentowej ZUS w okresie od 3 lutego do 1 marca 2014r. Przeprowadzone w dniu 28 kwietnia 2014r. badanie elektromiograficzne wykazało dyskretne cechy uszkodzenia aksonalnego włókien czuciowych obu nerwów łokciowych i prawego nerwu pośrodkowego. Po dacie powyższego badania ubezpieczony był kilkakrotnie diagnozowany przez lekarzy organu rentowego na potrzeby przyznania świadczenia rehabilitacyjnego, którzy stwierdzali powolną poprawę stanu zdrowia. Świadczy o tym badanie elektromiograficzne z dnia 5 grudnia 2014r., które - poza zwolnieniem szybkości przewodzenia ruchowego na poziomie rowka w prawym nerwie łokciowym - wykazało przewodzenie w normie we wszystkich pozostałych nerwach, w tym w nerwach nadgarstka. Zwracała na ten fakt uwagę Komisja Lekarska organu rentowego w orzeczeniu z dnia 26 stycznia 2015r., akcentując brak korelacji zgłaszanych dolegliwości z wynikami badań przewodnictwa nerwowego. Podobnego zdania była biegła dr E. M., wskazując z kolei na niezgodność zaburzeń czucia z unerwieniem anatomicznym oraz poprawę funkcjonalną kończyny po odbytym leczeniu rehabilitacyjnym.

Jako nietrafny należy ocenić zarzut błędnej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego przez neurologa, zwłaszcza w kontekście badań przewodnictwa nerwowego (a to stanowi główny przedmiot skargi ubezpieczonego w postaci drętwienia palców), dokonywanych właśnie przez specjalistów w zakresie neurologii.

Z kolei biegły dr R. H. zasadnie wskazał, iż brak dowodów na odbywanie rehabilitacji po grudniu 2014r. świadczy o braku takiej potrzeby ze strony ubezpieczonego.

W tym stanie rzeczy, za niezasadne uznać należało stanowisko Sądu pierwszej instancji, co do istnienia podstaw do przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej utraty zdolności do pracy, jako że brak tej niezdolności w rozumieniu treści art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wykluczył możliwość jej uzyskania.

Z przytoczonych względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

/-/SSA W.Nowakowski /-/SSA G.Pietrzyk - Cyrbus /-/SSA W.Bzibziak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek